

GOSPODAR-SKI LIST V POUK IN ZABAVO

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU
Cena inseratom po dogovoru
CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

Gospodarska konferenca v Londonu.

Gospodarski odsek Zveze narodov v Ženevi je sestavil ter objavil statistiko svetovne trgovine do konca marca 1933. Objavljene številke dokazujejo, da se je svetovna trgovina v 1. četrtletju letošnjega leta zopet zmanjšala. Gospodarski odsek je proučil uvozno in izvozno trgovino 49 držav, ki tvorijo 90% celokupne mednarodne trgovine. Skupna vrednost izvozne in uvozne trgovine teh držav v 1. četrtletju 1933 je znašala samo 35% trgovine l. 1929. Zadnja 4 leta je svetovna trgovina, ako izvzamemo zadnje četrtletje 1932, v stalnem padanju. Dočim je v 1. četrtletju 1929 skupna vrednost izvozne in uvozne trgovine znašala 15.289 milijonov zlatih dolarjev, je svetovna trgovina v 1. četrtletju 1933 padla na 5381 milijonov zlatih dolarjev, torej skoro na eno tretjino. Kar se tiče količosti blaga, je nazadovanje manjše nego po vrednosti. Po količosti je svetovna trgovina leta 1930 padla za 7%, leta 1931 za 10%, leta 1932 za 15% v primeri z letom 1929. Za letošnje leto je ugotovljeno zopetno nazadovanje po vrednosti, pa tudi po količosti blaga.

Te številke dokazujejo, kako potrebna je bila svetovna gospodarska konferenca v Londonu, ki ji je bil namen: poživitev svetovnega gospodarstva ter svetovne trgovine. Svojega namena ta konferenca ni dosegla, kakor tudi ne njena prednica pred 11 leti: svetovna konferenca v Genovi leta 1922. Razlog obojnega neuspeha je isti: sebičnost posameznih držav, ki je toliko, da je nemogoče, izravnati križajoče se interese posameznih držav. Pada svetovno gospodarstvo, pada svetovna trgovina, samopašnost držav pa narašča in z njo na-

rašča neurejenost svetovnega gospodarstva in zmeda na svetovnem trgu. Človeštvo je stavilo velike nade v gospodarsko konferenco v Londonu, zato je splošno razočaranje tem večje.

Vesile, ki so v prvi vrsti poklicane za žrtve na področju ozdravljenja svetovnega gospodarstva, gledajo vsaka samo na lastne interese. Znana je uloga, ki jo je igrala Amerika — Zedinjene države — na londonski konferenci. Njen namen je sanacija (ozdravljenje), vendar ne svetovnega gospodarskega stanja, marveč sanacija Amerike na stroške Evrope. To sanacijo bi naj prineslo razvrednotenje dolarja, ki ga je izvršila ter ga vzdržuje država sama. Razvrednoteni dolar naj bi poživil ameriško gospodarstvo (proizvodnjo in trgovino), kar je v precejšnji meri že storil. Kakor si je Amerika na londonski konferenci zamašila ušesa proti zahtevi po mednarodni ureditvi valut posameznih držav, brez katere je prenovitev in poživitev mednarodne trgovine skoro nemogoča, tako se je kazala popolnoma gluho v nekem drugem veličnem vprašanju. In to je vprašanje dolgov Evrope Zedinjenim državam. Stališče Amerike je slejkoprej: Evropa, plačaj! Vsled ameriškega stališča je točka za točko izpadla kot neobdelana iz konferenčnega programa. Na jesen bodo konferenco s programom vred najbrž prenesli v Ženevo, kjer vlada, kakor upajo, boljše ozračje za uravnavo mednarodnih težav in rešitev mednarodnih vprašanj.

★

Javna dela v naši državi.

Da se reši vprašanje brezposelnosti, ali vsaj omili njegova teža, so se v posameznih državah napravili velikopotezni načrti o izvršitvi velikih javnih del (cest, mostov, železnic itd.). V nekaterih državah so nekaj teh načrtov že izvršili, druge pa izvršujejo v okviru razpoložljivih gmotnih sredstev.

Tudi v naši državi obstoji namen in načrt javnih del, ki bi precejšnjemu številu brezposelnih oskrbela delo ter zaslužek. V to svrhu so bili z zakonom z dne 23. decembra 1932 povišani vsi neposredni davki. Prišle so povečane in nove trošarine, podvojeni davek na poslovni promet, poostrena praksa pri odmeri pridobinskega davka.

Ker si so bili pristojni činitelji v sve-

sti, da bi v okvirju teh gmotnih sredstev bilo prav težko, ako ne sploh nemogoče, da bi se uresničil kak večji načrt javnih del, se je vlada naše države obrnila na Zvezo narodov v Ženevo po pomoč. Zveza narodov je na podlagi resolucije od 24. septembra 1932 o pomoči agrarnim državam izdelala posebno spomenico, ki jo je predložila svetovni gospodarski konferenci v Londonu.

Ta spomenica vsebuje program organizacije in finansiranja javnih del predvsem v Jugoslaviji, Rumuniji, Bolgariji, Poljski, Letonski in Madžarski. V tem programu javnih del, ki ga je osvojila Zveza narodov, je naša država vpisana za sledeče postavke:

	švic. frankov
1. za zgradbo cest	137,510.000
za zgradbo ene železniške proge in mostu čez Donavo	50,500.000
3. za zgradbo belgrajskega pristanišča	10,200.000
4. za izboljšanje železniškega omrežja	180,000.000
skupaj	378,200.000

Komisija zveze narodov je iz tega načrta sprejela sledeča dela, ki imajo prednost, ker se smatrajo za rentabilna:

za zgradbo cest (1. točka)	137,510.000
in za izboljšanje železniškega omrežja (4. točka)	180,000.000
skupaj	317,500.000

ali okoli 4 milijarde dinarjev.

Ta javna dela v Jugoslaviji naj bi se izvršila s pomočjo mednarodnega sodelovanja pod vodstvom strokovnjakov Zveze narodov. Načrt te Zveze se bode pretresal v posebni komisiji, ki jo določi svetovna gospodarska konferenca. O njegovi nadaljnjí usodi se sedaj ne more nič prerokovati. Mednarodni kapital ne odpira rad svojih tresorov (blagajniških predalov), ko gre za podporo finančno slabijih držav. Dolgo časa prerišljuje, potem obljubljuje, potem, ako gre gladko, s se in čez do go časa začne z uresničenjem sklepa. Značilen dokaz nudi za to lozanska pogodba, ki je obljubila in določila Avstriji precejšnje zunanje posojilo. Preteklo pa je od tega časa leto dni in komaj nedavno je sedanji avstrijski finančni minister dr. Buresch dobil zagotovilo da se bo obljubljeno posojilo začelo izplačevati.

★

NOVICE

Vojak padel s strehe. Pri popraviljanju strehe vojašnice v Melju v Mariboru je padel z višine prvega nadstropja vojak Darimir Maučič in se hudo poškodoval.

Smrtno se je zastrupila v Mariboru v Barbarski ulici 39letna služkinja Helena Sovič. Po prepeljavi v bolnišnico je umrla.

Po dolgem času pojasnjen vlom. Ponoči 1. februarja 1927 je bilo vlomljeno v poštni urad v Križevcih, kjer je vlomilec odnesel manjšo svoto denarja, dočim velikega zneska 45.000 Din k sreči ni našel. Tedaj so našle oblasti na steklu petrolejke dobro vidne prstne odtise vlomilca. Vsa poizvedovanja ta-

mošnjih orožnikov so bila zaman in je vlomilec varno odnesel pete. Te dni pa je bil prijet v Murski Soboti delavec in godbenik Vincenc Horvat iz Beltincev, ki je bil osumljen, da je izvršil takratni vlom v križevski poštni urad. Ta domneva se je izkazala kot popolnoma pravilna, ker je daktiloskop mariborske policije ugotovil, da se prstni odtisi, ki jih je zapustil takrat vlomilec na steklu petrolejke, ujemajo s prstnimi odtisi prijetega Horvata.

Z britvijo prerezal gospodarju vrat. Pri posestniku ob severni meji je bil že dni zaposlen v vinogradu kot dninar ruski begunec. Ker ni dobil za malico poleg kruha še mesa, ga je to toliko razljutilo, da je šel sam s to zahtevo k gospodarju, ki se je ravno bril. Med obema je došlo do prepira, med katerim je zagrabil dninar britev in z njo smrtno prerezal gospodarju vrat. Po zločinu je hotel pobegniti preko meje, a ga je obmejna avstrijska straža prijel.

Roko je debil v mlatilni stroj posestnik Ivan Govnik iz Rogoznice pri Ptuj. Težje poškodovani se zdravi v bolnici v Ptuj.

Obsojen požigalec. Dne 18. julija je dajal pred mariborskim sodiščem odgovor požigalec Ivan Mikl iz Žikarcev pri Sv. Barbari pri Vurbergu. Obtožnica mu je očitala, da je zažgal dne 11. julija t. l. Kokoljevo viničarstvo v Žikarjah, v kateri je stanoval viničar Janez Škofič. Mikl je bil hud na Škofiča, ker mu je slednji očital tatvino kokoši. V noči, ko je Škofič spal, mu je Mikl z gorečo cigareto podtaknil ogenj. Spečega so komaj rešili iz gorečega poslopja, ki je pogorelo do tal. Obtoženi je dejanje priznal in bil obsojen na 4 leta robije in na plačilo 2500 Din odškodnine Škofiču.

Neznani vlomilci so obiskali pri belem dnevu stanovanje Terezije Zajšek, posestnice v Apačah pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Odnegli so iz zaklenjene omare razno zlatnino in gotovine za 350 Din. Vlom je bil mogoč, ker so bili domači zaposleni na polju.

Radi brezposelnosti v smrt. Dne 19. julija so našli železniški uslužbenci med postajama Št. Lovrenc na Drav. polju in Hajdino popolnoma razmesarjeno moško truplo. Po legitimaciji so ugotovili, da gre za Martina Gumzeja od Sv. Jurija ob južni žel. Tudi brzojavno pozvana mati je prepoznala v pokojniku svojega sina, ki je večkrat izjavil, da si bo radi nezaposlenosti vzel življenje. Žrtev obupa so pokopali pri Št. Lovrencu.

Naplavljen utopljenec. V Zlatoličju pri Št. Janžu na Dravskem polju je naplavila Drava truplo moškega utopljenca, ki je bilo v vodi že par mesecev, kar je popolnoma razpadlo. Neznanec je imel na glavi luknjo v lobanjo. Podan je sum na zločin.

Ogenj je uničil gospodarsko poslopje in del viničarije g. Franca Domanjka na Murščaku pri Ljutomeru. Škoda znaša 15.000 Din. Ogenj je nastal najbrž vsled neprevidnega odmeta tlečega cigaretnega odpadka.

Radi uboja 3 leta zapora. Letos dne 19. marca je prišlo v Cankovi v Prekmurju ob priliki žeganja do pretepa med domačini in Avstrijci. Iz sosedne Avstrije so prišli na cerkveno slovesnost trije bratje Martinc in igrali v ravsus glavno vlogo. Alojz Martinc je sunil Jožefa Fenoša z nožem v hrbet in je zaboden po par dneh umrl. Orožniki so prijeli ubijalca na povratku proti domu in ga izročili našim oblastem. Martinc je bil obsojen dne 18. julija v Mariboru na 3 leta strogega zapora.

Dva mladeniča utonila v Muri. Dva viničarska sinova: 18letni Alojz Maček in 25letni Anton Štrakel, oba iz Hercegovčaka, sta se šla kopat v Muro med vasjo Lutverci in Podgradom. Prvi je skočil v vodo Maček, se začel potapljati in klical na pomoč ovariša. Štrakel se je pognal v vodo, a Maček se ga je oklenil s tako silo, da sta utonila oba.

Utopljenca so potegnili iz Mure v Krc. in ga tamkaj pokopali dne 17. julija.

Škedenj je pogorel vsled udara strele posestniku Simonu Jeznik v Št. Janžu, občina Vučenica. V škedenju je bilo 22 voz sena.

Vrh smreke ji zlomil nogo. Z Urške se je vračala družba izletnikov. Med potjo jih je zajel silovit vihar, ki je vrigel na gđc. Pepco Sardonerjevo vrh smreke, ki je izletnici zlomil levo nogo.

*

Termiti — strah sveta.

Pokrajine ob ravniku so naravnost ogrožene od žuželk, ki se imenujejo termiti. Prebivajo v skupnih bivališčih kakor naše mravlje, čebele, ose itd. Imajo svojo kraljico, ki leže jajčeca in sicer vsako sekundo po eno neprenehoma včasih 10 let. Kraljici strežejo delavci in jo čuvajo vojaki. Pravijo termitom tudi bele mravlje, dasiravno se znatno razločujejo od mravelj. Mravlja je n. pr. sladkosnednež in ne zna glodati. Termit je ustvarjen za razglodanje vsega, kar mu pride na pot. Noč in dan uničuje ta žuželka ogromna drevesa po pragozdovih, na znotraj jih čisto izvotli, da se zrušijo. Termit razgrize do zrušenja hiše, mostove, pohištvo, knjige, obleko in obutev, da se vse spremeni v prah. Cela mesta so se že morala izseliti radi te nadloge. V očigled termitski opasnosti so se zavarovali ljudje po vročih krajih ob ravniku z zvalovano pločevino. Hiša in mesto sta zgrajena iz pločevine, iz tvarine, ki vleče vročino nase, a je edini material, ki je do pred kratkem ključoval termitom. Vsa termitska razdejanja imajo nekaj skrivnostnega na sebi, ker je od zunaj videti, kot bi bili od njih napadeni predmeti celi in nikdar uničevalca ne ugledaš.

Po Avstraliji pripovedujejo o termitih čudne zgodbe.

Farmer v Queenslandu pusti čez noč zunaj na prostem svoj voz. Zjutraj najde samo železne okove, leseni deli voza so zginili v trebuih termitov. Raziskovalcem so v noči večkrat snedli termiti srajce s telesa. Kmetovalec zapusti svojo hišo za en teden in se poda v

mesto po opravkih. Ko se vrne, najde na zunaj vse v redu, a termiti so opazili njegovo odsotnost in so mu priredili poset. Sede na stol, ta se zruši. Ko hoče zavžiti hrano z mize, pade ta na kup. Ostrešje se spremeni v prah itd.

V Avstraliji, kjer so poleg Afrike, Indije in Brazilije termiti najbolj razširjeni, se je že naučila ta nadloga, kako je treba tudi pločevino preglodati. Tako dolgo plujejo na pleh, da začne rjaveti in nato ga uničijo brez težkoč.

Opazovali so, kako so prevrtali termiti svinec ter obrusili steklo, ker izločujejo iz sebe tekočino, ki se prime stekla.

Termiti so razjedli del mesta Jamestown na otoku Sv. Helene tako, da so ga morali znova pozidati. Mesto je zgedalo, kakor bi ga bil obiskal silovit potres.

Leta 1879 so požrli termiti v luki Ferrrol špansko bojno ladjo.

Po Avstraliji so morali izprazniti cele okraje radi termitov.

V francosko mesto La Rochelle so zanesli iz vročih krajev majhno vrsto termitov, ki bežijo pred lučjo. Te živalice so izpodjedle hiše, da so se zrušile, in so bile na ta način razdejane cele ulice. Mrzlo podnebje v Evropi je preprečilo razširjenje te šibe božje. — Po Ogrskem in Dalmaciji je dobili nekatere vrste južноеvropskih termitov, ki pa niso nevarni.

Glavna naloga termitov je: žreti in graditi. Kakor smo videli, požro neverjetne predmete, a najrajši les in papir. Njihove stavbe so večkrat po 8 m visoke in so podobne stolpičastim katedralam. Zidovi so debeli 80 cm in kljubujejo vsem neprilika. Pogostokrat si jih izbere celo človek v stan. Termitska stavba zgleda kakor grič, ki ima 4 nadstropja. Ob straneh zidov na znotraj se vijejo hodniki. Stavba sega tudi do 8 m globoko.

Bivališče kraljice je opremljeno z vratami ter okni. Je nekaka dvorana, v kateri se neprestano zadržuje nekaj tisoč žuželk, ki odnašajo jajčeca, prinašajo hrano in vojaki čuvajo mater pred vsako nevarnostjo.

*

Asfaltno jezero.

Velik potres na otoku Trinidad (pred južno Ameriko), ki je zahteval toliko človeških žrtev in je napravil mnogo materijelne škode, predvsem v pokrajinah za pridobivanje surovega olja, je zopet obrnil pozornost na otok. Trinidad je namreč na celim svetu najbolj bogat na asfaltu. Pretežni del celotnega asfalta, ki pokriva ceste vlemest, prihaja iz Trinidada.

Asfalt na Trinidadu tvori veliko jezero, ki ima v obsegu 3 angleške milje. Ako ga opazujemo iz večje daljave, sliči s svojim gladkim in temnim površjem. mirnemu, zelo globokemu jezeru, ki se sploh ne giblje. Če se mu pa približamo, vidiš, da nimaš pravzaprav pred seboj jezera, ampak temno, gladko in na videz trdo maso.

Na površini tvori asfaltno jezero debelo in odporno skorjo. Ako ni preveč

vročje, je mogoče jezero počez prekorkati peš.

Trinidadski asfalt pridobivajo čisto enostavno na ta način, da odstranjujejo zgornjo trdo skorjo na jezeru, jo drobijo na manjše kose in odvažajo. Asfalt na Trinidadu je čist in je kljub dolgotrajnemu prevozu v vse dele sveta zmožen na svetovnem trgu vsake konkurence. V Evropi je dobiti asfalt edino le v Neuchatelu v Švici. Ta asfalt pa nikakor ni v čistem stanju, ampak pomešan z apnencem. Potrebna so vsa mogoča postopanja, predno je evropski asfalt za na trg.

Slivnica pri Mariboru. Progovni preglednik g. Logožar in njegova žena sta obhajala v nedeljo dne 9. julija v krogu sorodnikov in prijateljev 25letnico poroke. Vsa leta sta prežela v vzornem zakonskem miru in slogi. Sta ostala še oba telesno čila, duševno pa popolnoma mlada. Ob jubileju se je zbralo pri njiju mnogo hvaležnih src in jima izreklo tople pozdrave. Vsemogočni jima daj še 50letnico dočakati. Naše iskrene čestitke!

Gornja Polskava. Dne 12. t. m. je umrl v Kočnah posestnik Franc Koren, po domače: Grombržan. — Dne 16. julija ob ¼ na 2 je zločinska roka zažgala stanovanjsko cerkveno hišo, last bivšega g. župnika Šebata, v kateri biva njegova gospodinja. Zgorelo je vso poslopje s stiskalnico vred. Živino so rešili. Sedaj sta že dve cerkveni stavbi, gospodarsko poslopje in sedaj cerkvena v teku štirih mesecev zgoreli. Saj ni čudno, ko pa vrejo tukaj mimo množice delamrznih ljudi, katerih nihče ne nadzoruje in so vedno bolj nesramni in oblastni. Kam plovemo?

Sv. Trojica v Slov. goricah. Nemila smrt prihaja k nam prav pogostoma. Pred dobrim tednom je umrla vrla žena, članica Marijine družbe, Čučko Barbara. Bolehala je skoro dve leti. Njen pogreb je pričal, da je bila splošno priljubljena. Ob odprtem grobu je orisal delo in trpljenje pokojne g. p. Rupert. Pevski zbor je pred hišo žalosti in na pokopališču zapel turbozne žalostinke. V soboto dne 15. t. m. je pa umrl skrben oče Karl Ozvatič, posestnik v Sp. Senarski. Upajmo, da uživata kot plačilo veselje, ki ga je Bog pripravil njim, ki ga ljubijo. Prizadetim družinam iskreno sožalje! Rajni ma sveti večna luč! — Nagloma se je po trojiški župniji raznesla vest, da nas naš priljubljeni g. p. Rupert Suhač, samostanski vikar, kaplan, katehet itd. mora zapustiti. Nobeno oko ni ostalo suho, ko se je v nedeljo dne 16. t. m. poslovil v pričo Najsvetejšega od vdanih župljanov. Deloval je pri Sv. Trojici 6 let. Tu je ustanovil Marijini vrtec, bil gorec v vinarstvu Gospodovem, bil pa tudi ves vnet za prosvetno delo; zato so ga ljudje visoko cenili. Želimo, da bi se v novem mestu počutil srečnega; pri nas si je postavil trajen spomenik. Mesto g. p. Ruperta pride k nam iz Brežic g. p. Miroslav Saller, ki ga na tem mestu iskreno pozdravimo ter želimo, da bi se v lepem Slovenskih goricah počutil prav zadovoljenega!

Sv. Ana v Slov. goricah. Župnijska cerkev sv. Ane je te dni dobila dva nova zvonova, tako da bo v bodoče imela pet zvonov. Sprejem novih zvonov je bil v torek dne 25. t. m. Slo-

vesna blagoslovitev se je vršila na god župnijske patronke sv. Ane dne 26. t. m. Blagoslovitev je izvršil stolni dekan g. dr. Maks Vrabec iz Maribora kot zastopnik prevzvišenega gospoda knezoškofa dr. Ivana Jožefa Tomažiča. Na slovesni posvetitvi je bilo navzočega obilo ljudstva.

Gornja Radgona. V soboto dne 22. julija sta bila pokopana dva mlada fanta, ki sta utonila v Muri prejšnjo nedeljo dne 16. julija popoldne. Truplo Alojza Maček je zaneslo do občine Izakovci in je bil pokopan v župniji Belinci. Anton Straki, ki je hotel svojega tovariša rešiti, pa se mu je neprevidno približal, je pa bil najden ob obrežju Mure na Spodnj. Grišu. Ob tej priliki bi bilo vredno misliti, kako bi se podobne nesreče zabranile. Imamo že precej urejeno državo, posebno tukaj ob meji je vsak kot zastražen, graničarji imajo pozornost na vsakega sumljivega človeka, in poznajo vse skrivne poti ob Muri. Ali bi bilo nemogoče zabraniti kopanje zlasti na nevarnih mestih? Občina je tudi tukaj in gleda leto za letom, kako se potikajo kopalci po neurejenem obrežju dol pod železnim mostom, pa ni doslej bilo človeka, ki bi zahteval ureditev javnega, varnega kopališča. Zares, neznosna vročina, prah avtomobilov skoraj sili človeka v vodo; pa kam? Niti ene poštene kolibe ni ob Muri, da bi se človek preoblekel, tam nekje med grmovjem se skrivajo posamezniki in so v vednem strahu, da brodeč po vodi ne stopi kdo na kako glaževino, na drugi strani pa se v resnici boji, da mu kdo ne pokrade obleke ali kake druge reči. V časopisju čitamo, kako si gradijo ob malih potokih kopališča, mi pa tu ob veliki reki pogrešamo te blagodenje naprave ter gledamo leto za letom, kako nam ravno zaradi pomanjkanja urejenega kopališča Mura ugrablja nedolžne žrtve. Gospod župan, tukaj imate priliko, pokazati svojo skrb za blagor občine!

Sv. Vid pri Ptuj. Po 10 letih smo imeli zopet novo sv. mašo. Dne 8. julija smo slovesno sprejeli g. novomašnika p. dr. Marjana Gojkoška. Ker je iz male vasi Trnovci to sploh prvi mašnik, smo ga bili še bolj veseli. Dan nove maše, 9. julija, je bil za vse narodni praznik. Toliko ljudstva ni zlepa videla naša župnija, tako prisrčnega veselja tudi ni najti hitro. Na gostiji smo nabrali za dijaško semenišče lepo svoto. Bog plačaj darovalcem, Bog živi novomašnika!

Lancova vas. V petek je tu umrla spoštovana Gerčka Selinšek, daleč okoli znana posestnica. Ne le lepo premoženje, njena dobra dela in pobožnost sta jo prikupila vsej okolici. Imela je lep pogreb. Poleg domačega g. župnika so jo spremili še: novomašnik p. Gojkošek, oskrbnik Fr. Vid in g. bogoslovec Vogrinec. Lepe besede ji je govoril v slovo kot botri velikega zvona g. župnik Blaga žena, počivaj v Bogu!

Leskovec. Na god karmelske Matere božje, dne 16. t. m., je v Belavšaku 14 k zadnjemu počitku zatisnil svoje trudne oči splošno spoštovani kmet Vid Kokolj v 85. letu starosti. Čez 30 let je bil cerkveni ključar sv. Avguštna. Bil je skrben za Boga, za cerkev in za domače. Vsi homo pogrešali pošteno staro korenino. Se priporoča v molitev tudi avguštinskim romarjem!

Velika Varnica. Od Sv. Avguštna proti seve, u se bel v sredini grička prostorna, prijazna in gostoljubna kmečka hiša, naša Betanija. V njej trpijo, delajo in molijo: Lazar, Marija in Marta. Ne! Ampak: Lipek, Urška in Nežka Petrovič. Ker sta Lipek in Urška slabotnega zdravja (Lipek je v vojski pustil svojo moč in

zdravje) in da ne bi gospodarstvo trpelo, se je morala Nežka ogledati za pomoč. Dne 17. t. m. je kot srečna nevesta peljala na svoj dom novega gospodarja Antona Vidoviča. Na domači veselici so veseli gostje zložili 60 din za dijaško semenišče. Gospod blagoslovi novorojenca in vso hišo! Naj vedno ostane bogoljubna, gostoljubna in prijazna, kakor je bila nekdanj!

Konjice. Tudi dnevnega »Slovenca« dobite ahko odšlej v Konjicah. Dobite ga v Valenčakovi trgovini. Stane samo 1 dinar. Segajte po njem, kadar pridete po opravkih v naše prijazno mesto!

Laporje. Kaj naj pač poročamo ob času vsakovrstnih kriz? Hvaliti ni kaj, grajati se pa skoro ne splača. Vendar je potrebno, da se včasih ob raznih dogodkih kaj pomenimo. V Marijinem vrtcu cveto... Kdo? Vaših 45 malčkov, starši, ki jih je v nedeljo g. dekan v njega sprejel. To je lepo in prav, posebno danes, ko sami veste, kako je. Pri tej priliki samo eno vprašanje: zakaj pravzaprav godrnjate in se pritožujete nad svojimi otroki, češ, da je hudo z njimi, ko odrastejo. Večkrat je čuti, da se nekateri ne bojijo »ne farja in ne žandarja.« Tako? Kdo je kriv? Ali ne tudi vi, starši, ki jih puščate v razna viteška društva, kjer vam ne bodo cveteli, ampak brž brž pozebli. Se nič ne zavedate strašne odgovornosti? Kdor more razumeti, naj razume. — Nabori so bili one dni. Največ jih je potrjenih iz občine Hošnica. Fantje so kajpada tedaj praznovali. Razmeroma so se še precej dobro zadržali. Ko bi se le zmiraj tako. Pa dalo bi se več kaj reči, n. pr. o petju po večerih na vasi. Fantovsko naj bo, nikdar pa surovo! Nič ni čudnega, če so nekateri večji pokvarjenci, kot je to cerkveno dovoljeno, a večina ne sme biti! — Okrog 15 jih bo romalo od nas v Ljubljano in na Brezje, med drugimi naš agronom g. Viljem Kaukler. Za 1750 ljudi vseh starosti in spolov ni ravno veliko. Bodo pa potem ti tembolj pridni. — Morda bo koga zanimalo, koliko je v naši fari naročnikov »Slovenskega gospodarja«. Veliko, namreč precej čez sto. Sicer prihaja nekaj časopisov tudi iz Jutrove dežele. Dober katoličan pač ve, kako mora soditi o njih. Sprašujmo si vest! — Rod laporski še tako kmalu ne izumre. Za dobre štiri kovače, to je po naše čez 40 Judov se je že letos priselilo k nam. Ker mislijo ostati za stalno, so jim oblasti že izdale domovinsko pravico. Če jim ne bo ugajalo v teh občinah, jih bodo pa kar v nove in sicer večje prepisali. Sicer se bo pa bojda to z nami vsemi zgodilo v kratkem, kot se bere že par let. To so torej naši najmlajši župljani. Med najstarejšimi so pa ti-le moške in žene: Sagadin v Kočnem, Jug (oba) na Žabljeku, Kodrič na Križnem vrhu in Robar na Videžu. Vsam želimo dočakati še mnogo let v zdravju in zadovoljnosti. — Samo še eno gospodarsko. Sadjarji, drago bo letos sadje, posebno jabolka, ker je po celi Evropi slab letina. Zato jih ne prodajajte prezgodaj za nizko povprečno ceno, ampak rajši malo počakajte!

Braslovče. Umrl je vsled padca z lestve Jožef Planko, hlapec pri Makusovih v Malih Braslovčah, pri katerih je služil neprenehoma 33 let. Bil je mutast celo svoje življenje, le pred smrtjo je izpregovoril par besed. V celjski bolnici pa je umrla dne 18. t. m. Marija Podbregar iz Palč, stara še le 32 let. Zapušča dva mala otročiča. — Z odlomkom banske uprave je zopet dovoljeno katoliško prosvetno društvo v Orli vasi. — Po daljšem odmoru so nas v nedeljo zopet razveselili braslovški pevci z lepo igro »Voda«, katero so prav dobro igrali in

je bila društvena dvorana čisto zasedena občinstva.

Št. Ilj pod Turjakom. Globoke rane je nemila usoda letošnje leto prizadela splošno znani in ugledni družini Jakoba Jaš, industrijca v Št. Ilju. Kdo bi si bil pred šestimi meseci mislil, ko smo dne 12. februarja spremili k zadnjemu počitku 30letnega sina Mirka, kateri je umrl nagle smrti od kapi zadet, da bomo po tako kratki dobi spremili k večnemu pokopu že drugega Jaševega sina Ivana? Še zadnjo nedeljo dne 16. julija je prinesel »Slovenec« na 5. strani sliko in poročilo o 60letnici g. J. Jaša in ravno tisti dan smo na drugi strani imeli priliko čitati poročilo z Maribora pod »Druga žrtev Drave«, da je v soboto dne 15. julija utonil v Betnavskem ribniku v Mariboru mladi, komaj 26letni Ivan Jaš, kateri je bil kot elektromonter pri tvrdki Šprager v Mariboru. Kako v živo je zadelo starše, brate in sestre žalostno brzojavno poročilo iz Maribora o strašni nesreči, ki se je glasilo: Ivan sinoči pri kopanju utonil! Strašna novica! Niso se še dobro posušila od solz rosna lica za pokojnim Mirkom, ki je bil določen za gospodarja, že je kruta smrt zahtevala drugo žrtev Ivana. Pokojni Ivan je bil določen, da mesto pokojnega brata Mirka prevzame domačijo. Kot izučen elektromonter je šel v Maribor, da se tam izpopolni v električni stroki, kar bi kot bodoči gospodar rabil za samostojno vodstvo domače električne centrale. Pa ni mu bilo dano, da bi končal svojo prakso in tudi ne, da bi postal gospodar lepe Jaševe domačije. Bog ga je poklical k sebi. V pondeljek proti večeru je avto furgon mestnega pogrebnege zavoda v Mariboru na željo domačih pripeljal pokojnega Ivana na njegov dom. V sredo dne 19. julija, ob 10. uri dopoldne, je bil njegov pogreb. Od vseh strani in iz vse fare so se zbrali številni znanci in prijatelji čislane Jaševe družine, da so pokojnega Ivana spremili na zadnji poti. Obšipali so belo krsto s kupom šopkov in vencev. Prišli so fantje, ki so Ivana poznali kot dobrega in poštenega prijatelja, prišli so pevci in gasilci. Pogrebne molitve in spreved je vodil pokojnikov brat Karel Jaš, kaplan od Sv. Urbana pri Ptuj ob asistenci domačega gg. župnika in kaplana ter v spremstvu še treh drugih č. gg. župnikov. Pevci so pred hišo žalosti zapeli žalostinko »Pomladi vse se veseli«, na pokopališču pa »Vigred se povrne«. Spreved s krsto je krenil v cerkev k žalni sv. maši, katero je tudi daroval pokojnikov brat Karel, nato je spreved krenil na pokopališče. Tu je po končanih pogrebnih obredih spregovoril domači č. g. župnik in duhovni svetnik Dav. Roškar, ki je s solzami v očeh orisal bogudano življenje blagega mladeniča. V srce segajoče besede, katere je spregovoril č. g. župnik, so privabile skoraj vsem pogrebem solze v oči. V imenu fantov pa se je poslovil od pokojnega Ivana mladenič Bogomir Urbanc. Huda je bila ločitev od nadbudnega mladeniča, ki ga je vihar usode odtrgal z drevesa Jaševe družine kot svojo žrtev ter jo položil v črno zemljo. Za Jaševo družino je to težka preizkušnja. Pa tudi to preizkušnjo bo ta družina, ki je prepojena z zaupanjem in ljubeznijo do Boga, z njegovo pomočjo potrpežljivo prenesla. Mir blagi duši, preostalim pa naše iskreno sožalje!

Slovenjgradec. Zadnji čas je bilo v tukajšnjem okolišju razrešenih več županov in sicer: Peter Sirnik, župan občine Otiški vrh; Ferdo Sotl, župan, Šmartno; Aleksander Merjel v Golavibuki, in Jakob Jaš iz Št. Ilja pod Turjakom. Imenovani pa so naslednji novi žu-

pani: Anton Radčel za občino Pameče, ki je imenovan mesto pred kratkim umrlega župana Luka Pogača; Franc Verdnik za občino Otiški vrh; Ivan Kac za Šmartno; Franc Slemnik Golavabuko; in Franc Rozman za Št. Ilj pod Turjakom.

Šmartno pri Slovenjgradcu. V noči od nedelje 16. do pondeljka 17. junja je po dolgi mučni bolezni za vedno zatisnil svoje trudne oči naš obče spoštovani g. Gregor Krpač, organist v pokopju. Blagopokojni je bil rojen leta 1862 v Šmartnem pri Velenju. Ker je imel posluh in veselje do petja, se je posvetil orglarskemu poklicu. Po končani ljudski šoli je šel v orglarsko šolo v Celju, katero je končal s prav odličnim uspehom. Po dovršeni šoli je služboval nekaj časa v Št. Ilju pod Turjakom, potem v Zavodnju pri Šoštanju in dve leti v Šmiklavžu pri Slovenjgradcu. Leta 1891 je prišel za organista k nam v Šmartno. Tu je služboval celih 38 let, dokler ni leta 1929, ko so ga začele zapuščati moči, stopil v zasluženi pokoj. Pokojni Gregor je bil dobra in mirna duša, spreten organist in pevec. Vse ga je rado imelo in spoštovalo. Svoje številne otroke je vzgajal v pravem krščanskem duhu v dobre slovenske sinove, oziroma hčere, kateri so že v zgodnji mladosti vstopili v naša katoliška društva in tam kot funkcionarji uspešno delovali. Le žal, da z njimi ni imel prave sreče. Trije sinovi so postali žrtev svetovne vojne. Sin Rudolf je bil učitelj, ter je prišel holan iz vojne in je umrl leta 1916, sin Franc je kot nadporočnik srečno prestopil vojno, prišel zdrav domov, vstopil k narodni straži in tu je dobil od Nemcev kmalu smrtonosno kroglo in je leta 1918 izdihnil. Sin Avgust je ravno tako prinesel kal bolezni iz svetovne vojne in leta 1920 kot organist v Ormožu podlegel zlim posledicam vojne. Ostal je še edini sin Ivan, kateri je tudi spreten organist in pevec ter je po blagopokojnem Gregorju organistovske vaje vzjel v svoje roke. Pogreba, kateri se je vršil v sredo dopoldne, se je udeležilo mnogoštevilno občinstvo iz domače in sosednjih župnij, stanovski tovariši-organisti iz sosednjih župnij, gasilci in pevci. Pevski zbor je pod vodstvom pevovdije g. Al. Krajncja iz Slovenjgradca zapel pred hišo žalosti žalostinko »Oj težka pot«, in na pokopališču pa »Oj spavaj sladko, srce drago«. Krsto so venčali številni šopki in venci. Cerkven bodrilni govor in žalno sv. mašo je opravil g. profesor dr. Josip Somrek, provizor v Slovenjgradcu, kateri je v spremstvu domačega kaplana č. g. Poteko in č. g. Horvata, župnika iz Starega trga, vodil tudi pogreb. V imenu Krpačeve žalujoče družine se tem potom zahvalimo vsem, ki so pokojnika spremili na zadnji poti za izkazano sočutje. Prav posebno se zahvaljujemo č. gg. duhovnikom, pred vsem še profesorju dr. Somreku za lepe besede v cerkvi, pevskemu zboru, gasilcem, gg. organistom, zastopnikom občin in vsem darovalcem vencev in šopkov. Vsem iskren Bog plačaj! Krpačevi rodbini pa iskreno sožalje!

Svetina pri Celju. Vsem romarjem in prijateljem lepe narave, ki jo nudi v tako prijazni in prikupljivi obliki hribovita Svetina pri Celju, se s tem naznanja, da se bo vršila ožbaldska, to je lepa nedelja, prvo nedeljo v avgustu, dne 6. Že v soboto lahko opravijo romarji sv. spoved. V nedeljo bo dvojno sv. opravilo: ob 6. in ob 10. uri. Ker se ravno sedaj popravlja jo, restaurirajo znane stenske slike velikega mojstra Jakoba Brollo od leta 1872, in sicer po akademičnem slikarju g. Mihaelu Frasu iz Slivnice pri Mariboru, ter bo delo do lepe ne-

delje izvršeno, bodo številni častilci svetinske Matere božje imeli priliko ne le opraviti svojo pobožnost, ampak se veseliti tudi lepote cerkvene umetnosti. Pridi vrh svetinskih planin, Marijin dobri, zvesti sin! — V Kanjunah sta v zadnjem času umrla posestnika Jože Mehle in Janez Jurkošek; bila sta si dobra soseda in prijatelja v življenju in trpljenju. Ko je umiral Jurkošek, je sosed Mehle želel, da bi mogel kmalu priti za njim; Bog je uslišal njegovo prošnjo. Bila sta vrla moža, pridna gospodarja, v zadnjem času trpina dela in bolezni, a sta svoje težave prenašala kot prava krščanska moža! Počivajta v miru v okrilju svetinske Matere božje!

Sv. Rupert nad Laškimi. V trpljenju in stiskah živimo, trdo je naše delo, življenske skrbi nas tlačijo vsak dan; zato pa tako radostno pozdravljamo trenutke, ko se duh dviga iz tega dušljivega ozračja moderne krize k prelepim vzorom sreče in pravega veselja. Take trenutke smo uživali v nedeljo dne 25. junija, ko je ljubko krdelce srečnih otrok pristopilo k prvemu sv. obhajilu na čelu vseh šolarjev in treh Marijinih družb, malodane vsi verniki, ki so bili v cerkvi, so pristopili k sv. obhajilu. Popoldne pa so vsi rupertski šolarji, 150 po številu, med slovesnim, nad vse ganljivim obredom stopili v Marijin vrtec; z radostnim srcem so vsi obljubili: hočemo biti in ostati dobri Marijini otroci. Ist prizor smo gledali in uživali eno nedeljo pozneje dne 2. julija na Svetini: tudi tam so srečni prvoobhajanci in vsi pridni šolarji, 91 po številu, postali Marijini otroci; Marijin vrtec hočejo obdelovati in negovati skrbno in zvesto. Bog daj stanovitnosti!

*

Hrib kot zakladnica.

Znamenite najdbe — dragoceno kamenje in vsakojaki nakit, katerega so našli po dolgotrajnem iskanju pred tremi leti na hribu Alban pri Oaksaki v Mehiki, je videti na letošnji svetovni razstavi v Čikagi, kjer vzbujajo splošno in največjo pozornost. Ti zakladi so najbolj dragocene starinoslovske najdbe, do katerih so se sploh povzpeli v Ameriki. Gora Alban je bila v dobi vladanja Aztekov pravi Babilon hodnikov, večjih prostorov in teras. V notrajnosti hriba je glavni trg, ki je dolg 300 m in širok 215 m. Predno so zadeli na najdbe, so natančno preiskali skalovje v bližini in prekopavali so zemljo dolgo časa. Raziskovalci so odkrili najprej stopnice, ki so bile nepopisno široke in visoke in so vodile do svetišča. V grobeh so našli 500 slik, same čudne predstave človeških teles, ki so reveža vsa spačena. Glave na slikah so stisnjene, preknavadno dolge in noge zvite. Počasi so prodirali raziskovalci v hrib in so se dokopali do preddvora, kjer so našli cele množine kosti, biserne verižice, dragulje in vse polno zapestnic. Nekatere lobanje so bile posute z raznimi dragocenimi kamni. Povsod so ležale po tleh ovratnice in uhani. Raztrešeni noži so pričali na tedajno navado človeških daritev. Žrtvam so pred darovanjem z nožem prerezali žile. Maska boga Ksipe Totoe je iz jantarja — dokaz, da je bil jantar v onih starodavnih časih znan tudi v Ameriki.